

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА В СУЧАСНІЙ СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ ПАРАДИГМІ

*Колективна монографія,
присвячена 85-річчю Alma mater*

*За загальною редакцією
кандидата педагогічних наук, доцента,
заслуженого працівника освіти України П. М. Бойчука*

Луцьк
Вежа-Друк
2025

УДК 378.011:316.7'06

П 24

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради (протокол № 8 від 30.06.2025 р.)*

Рецензенти:

Цюняк О. П. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій, заступник декана з наукової роботи педагогічного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Бойко М. М. – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Білоус П. В. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри філології Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Педагогічна освіта в сучасній соціокультурній парадигмі : кол. мо-
П 24 ногр. / за заг. ред. П. М. Бойчука. – Луцьк : Вежа-Друк, 2025. – 716 с.

ISBN 978-966-940-745-0

У монографії презентовано результати теоретичних та емпіричних досліджень, об'єднаних науковою темою «Педагогічна освіта в сучасній соціокультурній парадигмі». Автори монографії поділились власним педагогічним досвідом та інноваційними практиками підготовки майбутніх фахівців для закладів дошкільної освіти, початкової та середньої ланок Нової української школи. Докладно аналізуються психологічні, лінгводидактичні, мистецько-педагогічні, інклюзивні та здоров'язбережувальні аспекти забезпечення якості педагогічної освіти в умовах воєнного часу та кризь призму націєтворчої місії української освіти.

Видання може бути корисним науковцям, викладачам, аспірантам, педагогам-практикам, а також – широкій академічній спільноті.

УДК 378.011:316.7'06

© Колектив авторів, 2025

© КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, 2025

ISBN 978-966-940-745-0

© Кречко А. М. (обкладинка), 2025

ЗМІСТ

Перелік абревіатур	5
Передмова	6

РОЗДІЛ 1. СОЦІОКУЛЬТУРНІ ВИМІРИ

ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ9

§ 1.1. Теоретико-методологічні основи впровадження освіти для сталого розвитку у професійну підготовку вчителя (<i>Тетяна Бортнюк</i>)	9
§ 1.2. Концептуальні засади травма-інформованого навчання в умовах війни (<i>Марія Козігора</i>)	56
§ 1.3. Особистість вчителя у вирі соціокультурних трансформацій: стратегії стійкості та самоефективності (<i>Ольга Фаст</i>)	98

РОЗДІЛ 2. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ КОНТЕКСТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧИТЕЛЯ

ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ138

§ 2.1. Українознавство і медіаграмотність як важливі компоненти сучасної мовно-літературної освіти в початковій школі (<i>Надія Горбач, Олена Стрельбіцька</i>)	138
§ 2.2. Есе як сучасний інструмент текстотвірної діяльності здобувачів освіти: формування особистої позиції та творчого мислення (<i>Наталія Грона, Олена Семенов</i>)	175
§ 2.3. Методичні аспекти підготовки вчителя іноземної мови для Нової української школи (<i>Мар'яна Лук'янчук, Валентина Триндюк</i>)	230

РОЗДІЛ 3. ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ

У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ311

§ 3.1. Підготовка майбутнього вихователя до інноваційної діяльності у сучасному закладі дошкільної освіти (<i>Марія Замелюк</i>)	311
--	-----

§ 3.2. Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-педагогічної роботи з подолання заїкання у дітей дошкільного віку (<i>Наталія Сакір</i>)	354
---	-----

РОЗДІЛ 4. СОЦІОКУЛЬТУРНІ КОНТЕКСТИ

МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

§ 4.1. Традиції вокальної підготовки в освітньому просторі Луцького педагогічного коледжу (<i>Анна Зарицька</i>)	385
§ 4.2. Теорія і практика формування професійних якостей майбутнього вчителя музичного мистецтва у Луцькому педагогічному коледжі (<i>Богдана Жорняк</i>)	422
§ 4.3. Диригентська діяльність українського композитора Якова Яциневича: від навчання до професійного становлення (<i>Дарина Чамахуд</i>)	462
§ 4.4. Диригентсько-хорова підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва: історія становлення та перспективи розвитку (<i>Василь Шкоба, Олена Ярмолюк</i>)	502
§ 4.5. Музично-виховна робота на уроках мистецтва та в позакласній діяльності школярів (<i>Світлана Ткачук</i>)	541

РОЗДІЛ 5. ІННОВАЦІЙНІ КОНТЕКСТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

§ 5.1. Формування професійних компетентностей у процесі підготовки вчителів фізичної культури (<i>Олександр Митчик</i>)	578
§ 5.2. Національні одноборства в ієрархії спортивних інтересів Нової української школи (<i>Едуард Косинський</i>)	611
§ 5.3. Підготовка майбутнього вчителя фізичної культури до використання інноваційних технологій у позакласній роботі (<i>Олеся Дишко</i>)	666

Список рекомендованих джерел	710
---	------------

Інформація про авторів	712
-------------------------------------	------------

ПЕРЕЛІК АБРЕВІАТУР

ДОСР – Десятиліття освіти для сталого розвитку
ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я
ЄПВО – Європейський простір вищої освіти
ЄЕК ООН – Європейська економічна комісія Організації
Об'єднаних Націй
ЗВО – заклад вищої освіти
ЗЗСО – заклади загальної середньої освіти
ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології
НУШ – «Нова українська школа», реформа середнього
шкільництва Міністерства освіти і науки України
ООН – Організація Об'єднаних Націй
ОПП – освітньо-професійна програма
ОСР – освіта для сталого розвитку
ПТСР – посттравматичний стресовий розлад
СР – сталий розвиток
ССР – стратегія сталого розвитку
ЦРТ – Цілі розвитку тисячоліття
ЦСР – Цілі сталого розвитку
ЮНЕП – програма ООН з довкілля
ЮНЕСКО – Організація Об'єднаних Націй з питань
освіти, науки і культури (United Nations Educational, Scientific
and Cultural Organization)

ПЕРЕДМОВА

85-річчю Alma mater присвячується

Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради відзначає славне 85-річчя, осмислюючи складну історію прожитих епох і ті вагомі набутки, що стали опорою для успішного утвердження в освітньому просторі України. Із часу створення закладу освіти в грудні 1939 року кожне десятиліття – це і долання труднощів, і кроки вдосконалення, й етапи досягнень і розвитку. Заклад вищої освіти, який на початках був педагогічною школою, а в січні 1945 року реорганізований у Луцьке педагогічне училище, з кожним роком набирав освітньої потуги, підготував цілі покоління фахівців для закладів загальної середньої та дошкільної освіти, дав путівку в життя видатним особистостям. Серед них – народний учитель України Надія Пушкар; академік Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук Олександр Киричук; Герой України Володимир Гринюк.

Нині з гордістю можемо констатувати, що на сучасному етапі Луцький педагогічний коледж – єдиний заклад вищої освіти у Волинській області, який здійснює підготовку вчителів початкових класів, музичного мистецтва, фізичної культури, вихователів та музичних керівників закладів дошкільної освіти за рівнем фахового молодшого бакалавра та бакалавра.

Парадигма освітньої політики в Україні помітно змінилася, що є віддзеркаленням воєнних реалій та зумовлених ними суспільно-політичних і економічних трансформацій. Зміцнення євроінтеграційного вектора розвитку як відповідь на екзистенційну загрозу українській державності увиразнює нагальність докорінних системних змін задля нової якості педагогічної освіти.

«Попри всю трагіку воєнного часу маємо обов'язок вберегти національну Освіту і Культуру саме в такому українознавчому

обрамленні, щоби повік стати вільним Народом, засіваючи огнистим насінням Правди і Свободи шкільні класи й студентські аудиторії» (Г. Філіпчук).

У Концепції розвитку педагогічної освіти в Україні (2018) зазначається, що «важливою характеристикою педагогічної професії є її багатогранність, яка у своїх вищих проявах підіймається до мистецтва». У цьому руслі визначено оновлені вимоги до якості педагогічної освіти як системи професійної підготовки фахівців педагогічної діяльності, зокрема:

- забезпечення формування загальних (універсальних, ключових тощо) компетентностей, набуття педагогічними працівниками вмінь і досвіду розвитку основних якостей в учнів;
- опанування педагогічних інновацій, у тому числі, з використанням елементів інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій;
- посилення практичної складової педагогічної освіти, максимальне наближення психолого-педагогічної та методичної підготовки до умов та сучасних реалій професійної діяльності;
- запровадження принципу дитиноцентризму та педагогіки партнерства, що ґрунтується на співпраці учня, вчителя, батьків і громадськості з урахуванням принципів інклюзивної освіти.

Процеси євроінтеграції в освітній сфері націлюють на врахування найближчих перспектив розвитку Європейського простору вищої освіти (ЄВПО), «який здатний підтримувати стійкою, згуртованою і мирною Європу», характеризується такими параметрами, як:

- інклюзивність – рівноправний доступ до вищої освіти та повна підтримка при завершенні навчання й підготовки;
- інноваційність – запровадження нових і краще узгоджених методів і практик навчання, викладання й оцінювання, що тісно інтегровані з дослідженнями;

- інтегрованість – спільні й загальні рамки та інструменти продовжать сприяти і вдосконалювати міжнародну співпрацю і реформування, обмін знаннями та мобільність працівників і студентів (Римське комюніке, 2020).

Зазначені підходи змістовно корелюють із ключовими тезами Тиранського Комюніке (2024), зокрема, положеннями про соціальні виміри забезпечення якості вищої освіти та належного рівня соціальної інклюзії, а також посилення уваги до соціально вразливих категорій здобувачів вищої освіти, особливо внутрішньо переміщених осіб, зміцнення їх академічної та соціальної резильєнтності.

Розуміючи важливість дослідження освітніх просторів як середовищ зростання талантів, обдарувань кожного з учасників освітнього процесу, що потребують модернізації на рівнях методології, цінностей, змісту та технологій професійної підготовки, автори колективної монографії – науково-педагогічні працівники Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради та партнерських вишів України теоретично осмислили проблему якості педагогічної освіти у вирі соціокультурних трансформацій та євроінтеграційних перспектив.

Колективна монографія буде корисною науковцям, викладачам і майбутнім фахівцям, які займаються або займатимуться педагогічною діяльністю.

*Петро Бойчук, ректор,
кандидат педагогічних наук, доцент,
заслужений працівник освіти України*